

<https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence>

2. Pinakin Ariwala Legal Research and Analysis Using Artificial Intelligence. 2024. URL: <https://marutitech.com/ai-legal-research-and-analysis/>
3. Larry A. DiMatteo, Cristina Ponciby, Geraint Howells The Cambridge Handbook of AI and Consumer Law. 2024. 400 с. ISBN: 9781009483551.
4. Mateja Durovic; Takis Tridimas. New Directions in European Private Law (Modern Studies in European Law) (p. iv). Bloomsbury Publishing. Kindle Edition / Publishing, 2021|Series: Modern studies in European law; 256 с. (ebook) |DDC 346.24—dc23 LC record available at <https://lccn.loc.gov/2021000357>
5. Molly K. Land, Jay D. Aronson, Carnegie Mellon New Technologies for Human Rights Law and Practice. 2020. 332 с.
6. Боренко А. Європарламент ухвалив Закон про штучний інтелект. Як Україна може скористатися новими можливостями? 29 березня 2024 року. URL: https://biz.ligazakon.net/analitycs/226659_vroparlament-ukhvaliv-zakon-pro-shtuchniy-ntelekt-yak-ukrana-mozhe-skoristatysya-novimi-mozhливostyami

УДК 346.9

Вербіцька М. В.

*к.ю.н., доцент, доцентка кафедри
адміністративного права та
судочинства, Західноукраїнський
національний університет*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТРОКІВ У ГОСПОДАРЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Строки є важливим процесуальним інститутом у господарському судочинстві, позаяк їх установлення, обчислення та дотримання учасниками у справі відіграють дуже важливу роль у досягненні ними поставленої мети, а саме, довести ті обставини, на які покликається та чи інша сторона, та виграти справу.

Відповідно до ст. 113 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) строки, в межах яких вчиняються процесуальні дії, встановлюються законом, а якщо такі строки законом не визначені, - встановлюються судом.

Проте в силу певних обставин учасники господарського спору не завжди у межах строків, установлених законом чи судом, мають можливість вчиняти ті чи інші процесуальні дії.

Іноколи причини пропуску процесуальних строків є поважними, тому ГПК України передбачає можливість для учасників у справі такі строки поновлювати чи продовжувати.

Зокрема, ч. 1 ст. 119 ГПК України визначає, що суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення.

А у ч. 2 цієї ж статті міститься правило про те, що встановлений судом процесуальний строк може бути продовжений судом за заявою учасника справи, поданою до закінчення цього строку, чи з ініціативи суду.

Далі у ч. 3 ст. 119 ГПК України йдеться про те, що заява про поновлення процесуального строку, встановленого законом, розглядається судом, у якому належить вчинити процесуальну дію, стосовно якої пропущено строк, а заява про продовження процесуального строку, встановленого судом, - судом, який встановив строк, без повідомлення учасників справи.

Аналізуючи вищезазначені норми ГПК України доходимо висновку, що законодавець визначив: строки, встановлені законом, поновлюються, а строки, встановлені судом, продовжуються.

Проте слід наголосити на важливому аспекті: саме лексичне тлумачення словосполучення «продовжувати строк» означає пролонговувати його під час його тривання.

На цій же позиції стоїть і законодавець. Зокрема, у ч. 2 ст. 119 ГПК України передбачена можливість учаснику справи продовжити строк, установлений судом, подавши відповідну заяву до закінчення цього строку.

Однак нам така процесуальна конструкція видається не зовсім логічною та виправданною з огляду на таке.

Припустимо, судом в ухвалі про відкриття провадження був установлений п'ятиденний строк для позивача для подання доказів. Ухвала була надіслана стороні у день її постановлення та підписання через підсистему «Електронний суд».

Проте позивач у справі не ознайомився зі змістом цієї ухвали, оскільки перебував у лікарні на стаціонарному лікуванні протягом більше як п'ятиденного строку, встановленого судом.

Згідно з п. 2 ч. 6 ст. 242 ГПК України днем вручення судового рішення є день отримання судом повідомлення про доставлення копії судового рішення до електронного кабінету особи.

Таким чином, позивач пропустив строк, установлений судом, для подання певних доказів. Проте, у будь-якому випадку, перебування на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я є поважною причиною такого пропуску.

Але, позаяк цей строк був установлений судом, його можна лише продовжити. А продовженню він підлягає, коли до його закінчення була би подана відповідна заява. А заява така не могла бути подана через об'єктивно поважні причини.

Таким чином, приписи ГПК України заводять учасника у справі у такому випадку у глухий кут. Адже, фактично, позивачу слід поновлювати строк для подання доказів, оскільки він уже закінчився, але строк, установлений судом не поновлюється, а продовжується.

На практиці позивач клопотав продовжити строк та прийняти і долучити до матеріалів справи докази, які витребував суд, додавши до такої заяви докази на підтвердження поважності причини пропуску строку.

Суд прийняв «солімонове рішення», відмовивши позивачу у продовженні строку на подання доказів, мотивуючи це тим, що заява не була подана своєчасно, проте застосував можливість, надану йому ч. 2 ст. 119 ГПК України, продовжити його з ініціативи суду, і прийняв докази у справі.

Таким чином, вважаємо, що суд не застосував надмірного формалізму і

зважив на обставини у справі. Проте ми не впевнені, що інші судді у такій ситуації не будуть застосовувати правовий пуризм, коли форма переважає над змістом.

Однозначно переконані, що слід редагувати правила щодо продовження та поновлення троків у господарському судочинстві, сформулювавши приписи ГПК України таким чином, аби і строки, встановлені законом, і строки, встановлені судом, могли і продовжуватися і поновлюватися залежно від обставин у справі.

Наголошуємо також, що відповідно до ч. 4 ст. 119 ГПК України одночасно із поданням заяви про поновлення процесуального строку має бути вчинена процесуальна дія (подані заява, скарга, документи тощо), стосовно якої пропущено строк.

У ч. 8 ст. 119 ГПК України учасникам у справі гарантується право на оскарження ухвали про відмову у поновленні або продовженні процесуального строку.

Припис п. 9 ч. 1 ст. 255 ГПК України цілком кореспондується із ч. 8 ст. 119 ГПК України і передбачає, що окремо від рішення суду першої інстанції можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали про відмову поновити або продовжити пропущений процесуальний строк

Підсумовуючи зазначимо: у даній публікації ми зачепили лише один аспект проблематики правової регламентації строків у господарському процесі. Проте, позаяк строки відіграють інколи чи не ключову роль у долі справи, при редагуванні ГПК України законодавцю слід дуже уважно формулювати норми, які регулюють строки, а також взяти до уваги позиції науковців, які мають під собою, як правило, глибинне підґрунтя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Господарський процесуальний кодекс України: Закон № 1798-XII від 06.11.1991 року. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#n3500> (дата звернення 10.04.2024)